

ETELÄ-SAVON SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN KUNTAYHTYMÄN LAUSUNTO SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTOPYYNTÖÖN KOSKIEN ESITYSTÄ TERVEYDENHUOLTOLAIN 50§:N 3 MOMENTIN MUUTTAMISTA LIITTYEN ESITYKSEEN LAAJAN YMPÄRIVUOROKAUTISEN PÄIVYSTYKSEN LUETTELOON TÄYDENTÄMISTÄ VAASAN SAIRAANHOITOPIIRILLÄ

- 1) Vaasan sairaanhoitopiirin väestöpohja on suurempi kuin laajan päivystyksen sairaanhoitopiireistä Lappi, Etelä-Karjala ja Pohjois-Karjala. Tältä osin vertaistensa joukossa Vaasan sairaanhoitopiiri täyttää väestöpohjakriteerin.
- 2) Etäisyys lähimpään yliopistosairaalaan on Vaasan keskussairaalalla kaikkein pisin keskussairaaloiden joukossa. Toisaalta ei-laajan päivystyksen keskussairaaloista etäisyys lähimpään laajan päivystyksen sairaalaan on Vaasan keskussairaalalla toiseksi lyhin Kanta-Hämeen keskussairaalan jälkeen.
- 3) Kielellisesti Vaasan keskussairaalan väestössä on varsin paljon äidinkielenään ruotsia puhuvia ja poikkeaa täten kielellisesti muiden keskussairaaloiden väestöistä. Tarkasteltaessa päivystyspalveluissa asiointia valitsemallaan kielellä, lähimmällä laajan päivystyksen sairaalalla, Seinäjoen keskussairaalalla on velvoite järjestää päivystyspalvelut suomen ja ruotsin kielellä. Tältä osin asiointikieleen liittyen ei ole merkittäviä ongelmia odotettavissa.
- 4) Vaasan sairaanhoitopiirin taloustilannetta edesauttaa sairastavuusindeksillä mitattuna maan kolmanneksi tervein väestö.

Edellä mainittujen näkökulmien lisäksi päivystyspalvelujen järjestelyjä on syytä tarkastella valtakunnallisesti huomioiden laajan päivystyksen sairaaloiden alueellinen sijoittuminen ja palveluverkon kattavuus. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna Seinäjoen keskussairaala laajan päivystyksen sairaalana pystyy vastaamaan Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien laajan päivystyksen sairaalapalvelutarjonnasta. Laajan päivystyksen sairaalan ylläpitäminen edellyttää henkilöstöresurssien vahvistamista sekä kohtuullisen paljon enemmän taloudellisia panostuksia. Valtiovalan osallistuessa osaltaan terveyspalvelujen rahoitukseen, lisäkustannukset heijastuvat koko palvelujärjestelmän rahoitukseen. Edellä mainittuihin näkökohtiin viitaten en näe erityisiä perusteita Vaasan keskussairaalan sijoittamiselle laajan päivystyksen sairaaloiden joukkoon.

Mikkelissä 12.3.2019

Jarmo J Koski
Johtajaylilääkäri
Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä

Lisäys 13.3.2019:

Kuntayhtymämme johtajan Risto Kortelaisen kanssa käymieni keskustelujen myötä täydennän kuntayhtymämme vastausta seuraavasti:

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän päiivystyksellisestikin palvelema asiakaskunta kasvaa erityisesti kesäisin, mutta pienemmässä mittakaavassa myös muina vuoden-aikoina sekä niin sanotuista kaksoisasukkaista ja lomalaisista. Suurimmillaan kaksoisasukkaiden määrä nousee keskikesällä jopa 60 000:een. Myös tälle väestölle Mikkelin keskussairaalan yhteispäiivystysyksikkö, monitoimijapäiivystys tarjoaa päiivystystalvelut. Alueemme läpäisee myös vilkasliikenteinen valtatie 5 ja liikenneonnettomuudetkin aiheuttavat päiivystyksellisiä talvelutarpeita. Kirurginen päiivystyksemme onkin järjestetty kolmeen portaaseen. Etulinjassa on kirurginen etupäiivystys, iltaan saakka sairaalassa työskentelee kirurginen osastopäiivystäjä ja vapaamuotoisesti järjestetty kirurginen päiivystys on toteutettu jaettuna takapäiivystyksenä, jolloin kaikkina aikoina sekä pehmytosakirurginen että ortopedian ja traumatologian erikoisan päiivystäjä toimivat valmiudessa. Päiivystysyksikkömme on II-tason päiivystävä sairaala ja täysi valmius on toteuttaa 24 tunnin sisällä tarvittavat päiivystysleikkaukset. Mikkelin keskussairaala on synnytyssairaala ja naistentautien ja synnytysten sekä lastentautien päiivystys on järjestetty sairaalapäiivystyksenä. Myös korva-, nenä- ja kurkkutautien että neurologian vapaamuotoiset takapäiivystykset on järjestetty osaviikkoisesti ja valmius on toteuttaa hälytystyöjärjestelyillä myös kardiologinen päiivystystalvelu.

Keskittämisasetuksen mukainen leikkaustoiminta on järjestetty tarkoituksenmukaisessa ja asetuksen mahdollistamassa laajuudessa.

Esitämme Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän Mikkelin keskussairaala laajan päiivystyksen sairaalaksi mikäli laajan päiivystyksen sairaalaverkkoa laajennetaan.

Mikkelissä 13.3.2019

Jarmo J Koski
Johtajaylilääkäri
Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä

LIITE

1. Mitkä ovat laajan päivystyksen kokonaiskustannukset suhteessa nyt toteutettavaan päivystykseen, mukaan lukien myös päiväaikaisen toiminnan muutokset ja toisten sairaaloiden tuottavuuden lasku (vähenytyneet vastaanotto- ja päivystyskäynnit)

V: Kysymyksen koskiessa Vaasan sairaanhoitopiirin nykyisin toteutettavan päivystyksen kokonaiskustannuksia suhteessa vastaavaan päivystykseen sen toimiessa laajan päivystyksen sairaalana, arvion kustannuksista tulee pohjautua siihen, missä laajuudessa Vaasan keskussairaalan päivystys nyt toimii. Lähtökohtaoletuksena voinee pitää sitä, että nykypäivystyksessä toimii operatiivisten ja konservatiivisten erikoisalojen etupäivystys, perusterveydenhuollon päivystys, anestesia- ja tehohoidon, naistentautien ja synnytysten sekä lastentautien aktiivisairaalapäivystykset. Vaihtoehtona operatiivisten ja konservatiivisten erikoisalojen päivystykselle voi olla akuuttipäivystyserikoisalalan päivystysjärjestelyt. Lisäksi radiologian päivystys toteutettaneen vapaamuotoisena etupäivystyksenä. Todennäköisesti kirurgian takapäivystysjärjestelyt toteutetaan vapaamuotoisena, jaettuna (erikseen pehmytosakirurgia sekä ortopedia ja traumatologia) takapäivystyksenä. Se, onko käytössä erikseen kirurgian osastopäivystys ja missä laajuudessa, vaikuttaa nykykustannuksiin. Se, toteutetaanko aikuispsykiatrian päivystys vapaamuotoisena etupäivystyksenä vai takapäivystyksenä ja missä muodossa nuorisopsykiatrian päivystys on nykyisellään järjestetty vaikuttaa päivystyksen nykykustannuksiin. Muina kustannuksiin vaikuttavina tekijöinä ovat neurologisen päivystyksen sekä kardiologian päivystyksen nykyjärjestelyt. Näiden tietojen pohjalta olisi arvioitavissa ne lisäkustannukset, mitä kustannuksia laajan päivystyksen järjestelyt aiheuttaisivat. Päivystysjärjestelyjen nykyalaajuus vaikuttaa myös siihen, mitä päiväaikaisen toiminnan lisäresursointia laajan päivystyksen sairaalan toimintamalli aiheuttaisi. Lähtökohtana voisi ajatella, että vapaamuotoisena järjestettävä takapäivystys erikoisalalla edellyttää (8-) 10 erikoislääkärin virkaresurssia. Toisen sairaalan (Seinäjoen keskussairaala) tuottavuuteen vaikutuksia tuskin Vaasan sairaanhoitopiirin päivystysjärjestelyjen muutoksella laajan päivystyksen sairaalaksi olisi, koska nykyimuotoisena päivystyksenä Vaasan keskussairaala kykenee toteuttamaan päivystysleikkaustoiminnan (päivystysleikkaus tulee pystyä toteuttamaan 24 tunnin kuluessa).

2. Henkilöstön tarve sekä päivystyksen toteuttamisen osalta ja ammattihenkilöiden – erityisesti erikoislääkärit- riittävyys valtakunnallisesti

V: Henkilöstön tarpeen lisäystarpeeseen lääkäriyön osalta katso edellä. Laajan päivystyksen sairaalakonsepti edellyttää ei-laajan päivystyksen sairaalan erikoislääkäriresurssin vahvistusta. Tällä on nähtävissä vaikutuksia erityisesti kardiologian ja ortopedian ja traumatologien erikoisalojen erikoislääkäreiden osalta. Näillä erikoisaloilla on nykyisellään valtakunnallisestikin, mutta erityisesti alueellisesti lääkärivajausta julkisessa palvelujärjestelmässä. Tilanteella on heijastusvaikutuksia myös rekrytoitavien lääkäreiden palkkakilpailuun ja siten kustannuksiin. Lääkäripäivystyksen järjestelyt heijastuvat myös hoitohenkilöstötarpeeseen. Sen arviointi edellyttäisi edellisessä kohdassa esitettyihin kysymyksiin saatavia vastauksia,

3. Seurannaisvaikutukset muiden sairaaloiden suhteen, alueelliset paineet ja ongelmat muualla Suomessa

V. Katso edellä olevat vastaukset. Alueellisina paineina voidaan nähdä paineet päivystävien erikoisaloiden lääkäri työvoiman saatavuuteen. Tällä voi olla heijastusvaikutuksia myös muualle valtakuntaan. Tältä osin katso myös vastaus edelliseen kysymykseen. Turun yliopistosairaalan päivystystoiminnan resursointitarpeeseen Vaasan sairaanhoitopiirin päivystysjärjestelymuutos ei juurikaan vaikuttane.

4. Leikkaustoiminnan laajuuden suhde potilaiden ennusteisiin.

V: Siirtyminen laajan päivystyksen sairaalaksi edellyttää Vaasan keskussairaalan lääkäri-resurssin kasvattamista. Siltä ei ole oletettavasti kuitenkaan vaikutusta leikkaustoiminnan laajuuteen oman sairaanhoitopiirin väestön osalta. Mahdollinen päivääkaisen kirurgiresurssin lisääminen voisi mahdollistaa leikkaustoiminnan tarjontaa myös valinnanvapauden kautta muiden sairaanhoitopiirien väestöille. Potilaiden ennusteisiin edellä mainituilla teki-
jöillä ei ole nähtävissä vaikutuksia.

5. Muut kysymykset, joita liittyvät selvitysryhmän työhön keskittämisesetuksen vaikutuksista palveluiden saatavuuteen, rekrytointeihin, kielellisten oikeuksien toteutumiseen.

V: On ollut nähtävissä, että laajan päivystyksen statuksen omaavilla sairaaloilla on ollut parempi asema erikoislääkäreiden rekrytoinnissa. Tältä osin laajan päivystyksen sairaaloiden lisääminen heijastunee valtakunnallisesti lisähaasteena ei-laajan päivystyksen sairaaloihin.